

недружественного и противоправного поглощения, как доказательство в предварительном следствии и судебном процессе. / А. Богати́ков, В. Грачев. // Слияния & поглощения. – № 5 (87), 2010. – С. 70-83.

3. Митус А.И. Слияния и поглощения коммерческих организаций (гражданско-правовой аспект): Автореф. дисс. ... к.ю.н., Специальность 12.00.03 – гражданское право; предпринимательское право; семейное право; международное частное право. / А.И. Митус. – Москва, 2010. [Електрон. ресурс]: Веб-сайт Московського університету МВС Росії. – Режим доступу: http://www.mosu-mvd.com/inc_files/1084/Avtoreferat_Mitusa.doc?PHPSESSID=df2c4ac8a2b7b69ee893fcd9ee9fd468

4. Смирнов А. Корпоративные конфликты и рейдерство в России. / А. Смирнов // Рынок слияний и поглощений, N 12 (339), 2007. – С. 71-75.

5. Алешина Ю. Госдума придумала, как бороться с рейдерами, и собирается принять антирейдерский пакет поправок. / Ю. Алешина. // The New Times, 2007, Вып. 1-7. – С. 469-470.

6. Постановления Пленум ВАС РФ «О применении арбитражными судами обеспечительных мер» от 12 октября 2006 года N 55. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://www.renlaw.ru/judiciary-practice/judiciary-practice_20.html

7. Постановление Пленума ВАС РФ «О некоторых вопросах подсудности дел по искам о правах на недвижимое имущество» от 12 октября 2006 года N 54. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://base.consultant.ru/cons/cgi/online.cgi?req=doc;base=LAW;n=63410>

Шкурідін Є.Є.

здобувач,

*Інститут економіко-правових досліджень
Національної академії наук України*

КЛАСИФІКАЦІЙНИЙ РОЗПОДІЛ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ

В умовах дефіциту природних запасів палива та невідновлювальних джерел енергії з одночасним ростом енергоспоживчих технологій зумовлюється необхідність розповсюдження застосування різноманітних видів альтернативних джерел енергії. Проте їх застосування базується не тільки на розробці технологічних механізмів, але й відповідного законодавчого супроводу.

Основоположний законодавчий акт – Закон України «Про альтернативні джерела енергії» було прийнято у 2003 році. Проте, будучи узагальненим актом, він чітко не регламентує особливості використання кожного з різновидів альтернативних джерел енергії. Натомість кожен з них дуже істотно відрізняється від інших, тож потребує свого відокремленого регулювання. У зв'язку з чим існує достатньо велика кількість нормативно-правових актів, посвячених використанню окремих видів альтернативних джерел енергії. Зокрема, це: Резолюція 53/7 Генеральної Асамблеї ООН «Всесвітня програма з сонячної енергії на 1996-2005 роки» від 16.12.1998 р., Державна програма «Екологічно чиста геотермальна енергетика України», затверджена Постановою КМ України від 17 січня 1996 р. № 100, Указ Президента України «Про додаткові заходи щодо підвищення рівня безпеки енергетичних об'єктів та розвитку гідроенергетики України» від 09.10.2009 № 816/2009, Постанова КМУ від 26.10.2011 № 1116 «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської

діяльності, пов'язаної з торгівлею рідким паливом з біомаси (крім біоетанолу) і біогазом, та визначається періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю)» тощо.

Проте відсутність чіткого класифікаційного розподілу альтернативних джерел енергії в узагальненому законодавстві України зумовлює протиріччя в його спеціальному регулюванні та практичному застосуванні відповідних норм, що гальмує процес їх ефективного використання.

Окрім відсутності чіткого законодавчого закріплення класифікації альтернативних джерел енергії вказане питання також недостатньо розроблено й у науковій площині. Лише окремі аспекти вказаної проблематики розглянуті у доробках Г. Калда, В. Калініченко, Д. Логунова, Я.Рак, К. Соколан, Р.Титко. Проте комплексне дослідження проблем класифікації альтернативних джерел енергії в Україні відсутнє. Усім вище зазначеним й зумовлюється актуальність обраної теми дослідження.

Законодавство України, надаючи визначення альтернативних джерел енергії, чітко не виділяє їх видів, проте у ст. 1 Закону України «Про альтернативні джерела енергії» в якості різновидів зазначених джерел енергії називаються: енергія сонячна, вітрова, геотермальна, енергія хвиль та припливів, гідроенергія, енергія біомаси, газу з органічних відходів, газу каналізаційно-очисних станцій, біогазів, та вторинні енергетичні ресурси, до яких належать доменний та коксівний газ, газ метан дегазації вугільних родовищ, перетворення скидного енергопотенціалу технологічних процесів [1].

Однак, вказане перерахування не надає можливості чіткого розмежування джерел енергії на певні різновиди, оскільки, не зрозумілим є використання у вказаній нормі категорії «енергія». Так, за вказаним визначенням та з урахуванням застосування слова «енергія», класифікація має виглядати наступним чином: енергія сонячна, вітрова, геотермальна; енергія хвиль та припливів; гідроенергія; енергія біомаси, газу з органічних відходів, газу каналізаційно-очисних станцій, біогазів; вторинні енергетичні ресурси, до яких належать доменний та коксівний газ, газ метан дегазації вугільних родовищ, перетворення скидного енергопотенціалу технологічних процесів.

Проте вказана класифікація не є обґрунтованою, оскільки не обґрунтованим є поєднання таких, на наш погляд, різних джерел енергії як енергія сонячна, вітрова, геотермальна з одночасним роз'єднанням таких досить споріднених видів джерел енергії, як енергія хвиль та припливів та гідроенергія.

У наукових джерелах також відсутня єдина думка щодо класифікації альтернативних (відновлювальних) джерел енергії. Так, одні вчені зазначають, що до відновлювальних джерел енергії слід відносити енергію сонячних променів, енергію морів та океанів, енергію вітру, енергію внутрішнього тепла Землі, енергію річок [2, с. 87]. Зазначена класифікація є також не досить ґрунтовною, оскільки вона виділяє в якості окремого виду альтернативних джерел енергії енергію річок та зовсім не називає таке достатньо розповсюджене джерело енергії як енергію біомаси. У зв'язку з чим більш повною є класифікація альтернативних джерел енергії на вітрові, геотермальні (тепло Землі), сонячні, гідроенергетичні, біотопливні [3, с. 34].

Також, на наш погляд, обґрунтованою є класифікація джерел енергії, запропонована вченими із Польщі, які зазначають, що до відновлювальних

джерел енергії належить енергія водяних та вітрових електростанцій, продукція біогазу та біопалива, продукція біомаси, сонячна енергія та геотермальні джерела енергії [4, с. 83]. Проте вказане вище відноситься лише до перерахування можливих відновлювальних джерел й не містить будь-яких критеріїв до їхньої класифікації.

Якщо ж звернутися до міжнародних документів, то відповідно до резолюції № 33/148 Генеральної Асамблеї ООН (1978 г) до нетрадиційних і відновлювальних джерел енергії відносяться: сонячна, вітрова, геотермальна, енергія морських хвиль, припливів і океану, енергія біомаси, деревини, деревного вугілля, торфу, сланців, бітумінозних пісковиків і гідроенергія великих і малих водотоків. Тобто зазначена норма також не містить чіткої класифікації відновлювальних джерел енергії.

Одним з запропонованих вченими класифікацій є розподіл джерел енергії за типами отриманої енергії: відновлювальна енергія, яка потім використовується для виробництва електрики. До таких джерел енергії відносяться водні джерела, а також різні джерела, що походять з землі: біоенергія у твердому, рідкому стані і у вигляді газів, інші види газів природних, що походять з земної кори, а також сюди відносять і вітряну енергію (вітроенергетика) і перетворення сонячної енергії в електричну (фотовольтаїка); відновлювана енергія, що отримується за рахунок перетворення тепла від різних природних джерел: тепло від біомаси, енергія сонця, геотермальна енергетика та тепло від різних природних явищ; природні джерела палива: паливо, що отримується з біомаси (біомаса), рослинних жирів, природний газ, а саме водень і метан [5].

Однак, чітких критеріїв поділу джерел енергії у наведеному вище прикладі не вбачається. У зв'язку з чим більш конкретизованою є наступна класифікація джерел енергії за видами енергії: механічна енергія (енергія вітру і потоків води); теплова і променева енергія (енергія сонячного випромінювання та тепла Землі); хімічна енергія (енергія, що міститься в біомасі) [6].

Залежно від походження, джерела енергії класифікують на: вітряні, що перетворюють в енергію рух повітряних мас; геотермальні, що перетворюють в енергію тепло планети; сонячні, що перетворюють в енергію електромагнітні випромінювання сонця; гідроенергетичні, що перетворюють в енергію рух води у річках та морях; біотопливні, що перетворюють в енергію тепло згорання відновлювального палива (наприклад, спирту).

Таким чином, з урахуванням усього вище зазначеного, остання класифікація альтернативних (відновлювальних) джерел енергії, на наш погляд, є більш повною й обґрунтованою та може бути покладена в основу законодавчого закріплення класифікаційного розподілу альтернативних джерел енергії.

На підставі проведеного дослідження існуючі сьогодні види альтернативних джерел енергії можна класифікувати за наступними критеріями: *за типами отриманої енергії*: відновлювальна енергія, яка потім використовується для виробництва електрики, відновлювана енергія, що отримується за рахунок перетворення тепла від різних природних джерел, природні джерела палива; *за видами енергії*: механічна енергія (енергія вітру і потоків води); теплова і променева енергія (енергія сонячного випромінювання та тепла Землі); хімічна енергія (енергія, що міститься в

біомасі); *за походженням енергії*: вітряні, що перетворюють в енергію рух повітряних мас; геотермальні, що перетворюють в енергію тепло планети; сонячні, що перетворюють в енергію електромагнітні випромінювання сонця; гідроенергетичні, що перетворюють в енергію рух води у річках та морях; біопаливні, що перетворюють в енергію тепло згорання відновлювального палива (наприклад, спирту).

Список використаних джерел:

1. Про альтернативні джерела енергії: Закон України від 20.02.2003 № 555-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 24. – Ст.155
2. Андрижиевский А. А. Энергосбережение и энергетический менеджмент : учеб. пособие для вузов / А. А. Андрижиевский, В. И. Володин. – 2-е изд., испр. – Минск : Вышэйш. шк., 2005. – 294 с.
3. Лабейш В.Г. Нетрадиционные и возобновляемые источники энергии. Учебное пособие. / В.Г. Лабейш – СПб.: СЗТУ, 2003. – 79 с.
4. Соколан К. Види неконвенційних джерел енергії / К. Соколан // Наукові праці. – Том 73. – Випуск 60. Техногенна безпека – С. 83-86.
5. Альтернативные и возобновляемые источники энергии [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.geoteplo.com.ua/public/191-alternative-renewable-energy.html>
6. Классификация возобновляемых источников энергии (ВИЭ) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://vetrodvig.ru/?page_id=1049